

Asia: VN/4682/2023

Suomen kansalaiseen rinnastettavat henkilöt valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Moniheli ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua lakimuutosehdotuksesta, joka koskee Suomen kansalaiseen rinnastettavien henkilöiden asukasvalintaa valtion tukemissa vuokra- ja asumisoikeusasunnoissa. (Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: VN/4682/2023)

Moniheli ry näkee esityksessä hyvänä sen, että sillä pyritään Ukrainan sotaa paennutta ja Suomessa ollessaan haavoittuvassakin asemaassa olevaa isoa väestöryhmää tukemaan oman ARA-vuokra-asunnon saantia paremmin ja yhdenvertaisemmin. Mahdollisuuksia avataan esityksen myötä niin, että Ukrainasta sotaa paenneiden kesken luodaan heidän eri maassa oleskelun pituudesta johtuen yhdenvertaisemmat mahdollisuudet hakea ARA-tuettua asuntoa. Esityksellä avataan mahdollisuus myös muista maista tulleille alle vuoden pituisilla ulkomaalaislain oleskeluluvilla oleville mahdollisuus ARA-asunnonhakuun. Tämä lisää tosiasiallista yhdenvertaisuutta erilaisten samassa tilanteessa olevien hakijaryhmien kesken.

Moniheli ry:n Katto-toiminnassa on pitkään oltu huolissaan turvapaikanhakijoina tulleiden ja oleskeluluvan saaneiden vastaanottokeskuksista itsenäisesti kuntiin siirtyvien henkilöiden tilanteesta, sillä he kohtaavat moninaisia haasteita vastaanottopalvelujen päätyttyä. Näitä ovat esimerkiksi pitkät, kuukausiakin kestävät viranomaisprosessit ennen kuin he pääsevät hakemaan asuntoa, riski joutua hämrien välitysmarkkinoiden uhriksi joskus jopa ajaen ihmisen taloudelliseen ahdinkoon tai asunnottomuuskierteeseen sekä yleisesti vieraskielisten tutkitusti kohtaama syrjintä erityisesti yksityisillä vuokra-asuntomarkkinoilla. Siksi moni oleskeluluvan tai tilapäistä suojelua saanut henkilö hakeutuukin usein myös ARA-asunnon hakijaksi. Vieraskielinen väestö keskittyy myös pitkälti kasvukeskuksiin esimerkiksi työmahdollisuuksien tai perhesiteiden johdosta.

Tämän muutosesityksen myötä luodaan mahdollisuus yhä useammalle henkilölle hakea ARA-asuntoa, ja mahdollisuus esimerkiksi kasvavalle hakijajoukkoille kasvukeskuksissa nousee. Se voi myös tarkoittaa, että ihmiset joutuvat elämään epätietoisuudessa ja vaikeassa tilanteessa pidempään odotellessaan asunnon saantia.

Esityksessä ei mainita lainkaan alle vuoden maassa olleiden ja ARA-asunnonhakijoiksi pääsevien mahdollisuutta saada tukia asumiseen ja elämiseen. Kysymmekin, kuinka esityksen valmistelussa on huomioitu esimerkiksi reilusti alle vuoden maassa olleen ARA-asunnonhakijan oikeus asumisen tukeen. Katto-toiminnan kevään 2023 aikana ukrainankielisten asiakkaiden kanssa tekemän työn pohjalta olemme huomanneet ihmisten jo muutoinkin epävarman tilanteen kanssa eläessään monesti riittämättömän ymmärryksen erilaisista tuista ja toimintatavoista omien asioiden eteenpäin viemiseen. Näin ollen herää myös huoli siitä, tunnistavatko ihmiset ARA-asunnon saatuaan oman maksukykynsä ja saavatko he riittävästi ja riittävän ajoissa tietoa, jotta pystyvät tekemään heille itselleen oikean päätöksen. Järjestelmän tulee tukea ARA-asuntoon oikeutettua ihmistä tarvittaessa.

Esityksessä on myös hyvää se, että sillä pyritään selkeyttämään ARA-asukasvalintaa ja näin luomaan yhdenvertaisemmat mahdollisuudet valinnan osalta eri hakijoiden kesken. Vaikka resurssien lisäämiselle ei ole katsottu olevan juurikaan tarvetta, tulee entistä enemmän kiinnittää käytännön asukasvalinnan työssä erityistä huomiota siihen, että kaikkia eri taustoista tulevia samassa tilanteessa olevia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

On yhtä tärkeää jatkossa panostaa erityisesti ihmisten oikea-aikaisen ja riittävän tiedon saantiin, palvelujen ja palvelupolkujen saumattomuuteen ja siihen, että muutoksella tai toimilla ei luoda lisää haavoittuvuutta ja heikennetä ihmisten asemaa asunnonhaussa ja asunnon saamisessa.

Al-Tameemi Päivi
Moniheli ry